

Geir Sundet
geir.sundet@kpmg.no
KPMG

Oslo, 03.06.2024

Evaluering av åpenhetsloven – erfaringer og innspill

Det vises til oppdraget KPMG har fått av Barne- og familiedepartementet: «*Evaluering av åpenhetsloven og gjennomføring av aktsomhetsdirektivet (Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)) i norsk rett*».

Regnskap Norge er bransjeorganisasjon for landets regnskapsforetak og statsautoriserte regnskapsførere. Samlet bistår regnskapsforetakene ca. 450 000 av landets ca. 600 000 små og mellomstore bedrifter blant annet med etterlevelse av lover og regler knyttet til virksomhetsutøvelsen, herunder åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger.

Siden før loven trådte i kraft har vi hatt dialog med våre medlemmer og næringslivet om hvordan loven skal etterleves. Det har vært og er usikkerhet blant mange, særlig knyttet til aktsomhetsvurderinger. Dette er forhold vi også har tatt opp direkte med Forbrukertilsynet.

Vi erfarer fortsatt frustrasjon og usikkerhet og er glade for evalueringen KPMG nå skal gjøre, og benytter anledning til å dele noen erfaringer som vi håper vil være til nytte i evalueringsarbeidet.

Uklare krav til form og innhold

Regnskap Norge støtter lovens intensjon, men advarte allerede i høringsprosessen mot at den var uklar. Da Forbrukertilsynet i fjor gjennomførte kontroll av 500 virksomheter, avdekket de at 20 % av disse manglet redegjørelse på sine nettsider, samt at en ikke nærmere spesifisert andel hadde redegjørelser med betydelige mangler. Dette viser at våre bekymringer var velbegrunnede.

Etter vår vurdering er en svakhet ved loven at aktsomhetsvurderinger ikke er en presist definert arbeidsmetode. Dette i kontrast til de fleste andre lover og regler som næringsliv og regnskapsførere er pålagt å følge, hvor det medfølger tydelige instruksjer, skjemaer eller maler.

Et av funnene Forbrukertilsynet avdekket i fjor høst, var at mange av redegjørelsene som var publisert «*på ingen måte overbeviste med sin grundighet*». Tilsynet har påpekt at «*det fremstår snodig hvis store, internasjonale bedrifter ikke finner noe negativt i sin leverandørportefølje*». Bedriftene er pålagt å redegjøre for iverksatte eller planlagte tiltak, og dette er det også svært få som har redegjort for. Og ingen tiltak i det hele tatt, er å regne som en mangel opp mot loven.

Næringslivet skal naturligvis respektere menneskerettighetene, men for mange bedrifter er det vanskelig å se at pliktene loven pålegger dem, virkelig bidrar til det. Regnskap Norge registrerer at Forbrukertilsynet har publisert veiledningsmateriale. Like fullt fremstår fortsatt lovkravene som vage og lite konkret formulert for mange, og da blir dette mer byrdefullt enn det behøver å være.

Vi har registrert at Forbrukertilsynet sier at det viktigste med åpenhetsloven ikke er redegjørelsen bedriftene lager, men kontinuiteten i arbeidet og prosessene de får på plass for å oppfylle lovkravene. Dette understreker vårt poeng om at kravene burde vært tydeligere formulert. Dette har vi sett eksempler på der bedrifter sender ut spørreskjemaer til underleverandører, og der alle spør om det samme. Men fordi bedriftene formulerer seg ulikt og krever svar på forskjellige måter, skaper det merarbeid for mange. Dette skyldes blant annet at bedrifter ikke gjør vesentlighets- og aktsomhetsvurderinger i tilstrekkelig grad og sender derfor ut spørreskjema til alle leverandører - selv om Forbrukertilsynet ikke anser dette nødvendig med mindre aktsomhetsvurderingen tilsier det. Mye av dette kan unngås dersom kravene er bedre spesifisert.

I tråd med myndighetenes mål om å redusere administrative byrder for næringslivet, mener vi nye rapporteringskrav bør kunne ivaretas innenfor kjente og eksisterende rapporteringsløsninger. I dag rapporteres regnskapsdata rutinemessig til Brønnøysundregistrene. Herfra kan andre interessenter samtidig hente ut ønskede opplysninger. Fremover mener vi rapportering av aktsomhetsvurderinger bør skje på tilsvarende måte som årsregnskapet, til Brønnøysundregistrene. Aktører som deretter trenger aktsomhetsrapporteringer fra leverandører i egen verdikjede, kan tilsvarende hente opplysninger ut fra Brønnøysundregistrene.

Regnskap Norge har tatt opp overnevnte med Forbrukertilsynet, som understreker at det viktigste med loven er *hvordan* bedriftene løpende etterlever loven. Likevel er altså *redegjørelsesplikten* det som tilsynet prioriterte i sin første tilsynsrunde med loven i fjor høst.

Forslag:

- Det bør utarbeides malverk for rapportering som er harmonisert med kommende rapporteringskrav og standarder for bærekraftsrapportering
- Aktsomhetsrapporteringer bør fremover skje til Brønnøysundregistrene. Bedrifter som trenger aktsomhetsvurderinger fra andre i egen verdikjede, bør pålegges å hente dette fra Brønnøysundregistrene fremfor å måtte bruke tid på å lete på virksomhetenes hjemmesider.
- Åpenhetsloven bør harmoniseres i tråd med CSRD og CSDDD for å redusere virksomhetenes rapporteringskrav betydelig.

Verdipapirlovutvalget foreslo endringer

Regnskapsloven er tydelig både på hva som skal rapporteres og av hvem, med terskelverdier som er allment kjent blant både små, mellomstore og store bedrifter. Åpenhetsloven ble vedtatt med andre terskelverdier enn regnskapsloven, hvilket bidrar til usikkerhet og kompliserer etterlevelsen.

Regnskap Norge merket seg at Verdipapirlovutvalget foreslo flere endringer i åpenhetsloven, blant annet at terskelverdier for hvem loven omfatter, samkjøres med regnskapsloven.

Verdipapirlovutvalget foreslo også å åpne for at redegjørelsen kan inngå som en del av den ordinære årsberetningen, noe som kan gi en mer helhetlig beretning og et mer samlet bilde av virksomheten.

Forslag:

- Terskelverdier i åpenhetsloven bør samkjøres med eksisterende terskelverdier i regnskapsloven.
- Det bør åpnes opp for at aktsomhetsrapportering blir en integrert del av årsberetningen og i tråd med CSRD og CSDDD.

Vi håper disse erfaringene er til nytte for KPMG. Vi bidrar gjerne med ytterligere og utdypende kommentarer og stiller gjerne opp i eventuelle møter.

Med vennlig hilsen

Rune Aale-Hansen (sign.)
administrerende direktør

Sara Wilsgaard (sign.)
Fagansvarlig bærekraft